

TŘI ZÁKLADNÍ PRINCIPY (GUNY)

Tři druhy činnosti

Vybráno ze Satsangu 22.2.2006

Všechny lidské činnosti lze rozdělit do tří kategorií. Podívejme se, jak Pán popisuje sattvické, radžasické a tamasické jednání.

Bhagavadgíta, kapitola 18, verš 23:

„Činnost předepsaná písmi, bez pocitu konajícího, vykonána naprosto nestranně a bez předsudků člověkem, který za ni nic nechce, se nazývá sattvická.“

V uvedeném verši je popsána nejvyšší forma činnosti. Měli bychom usilovat o to, abychom dělali v životě věci sattvicky. Proto je zapotřebí splnit všechny uvedené podmínky. Na sattvickou kvalitu našeho jednání bychom měli myslet neustále, stále je co dále zlepšovat. Bez splnění podmínek ve verši uvedených se totiž nikam neposunete. Proberme si jednu po druhé.

⌘ „*Činnost předepsaná písmi...*“ Jde o jednání doporučované ve všech svatých knihách, ať už je to Bible, Korán, Bhagavadgíta, buddhistické texty... Jediná Pravda se ve svatých knihách popisuje různými způsoby, přestože je podstata stejná. Všude jde o totéž: „Buďte laskavější, pomáhejte druhým, neberte, co vám nepatří...“

Teroristé, páchající všude po světě násilí, nemohou najít v žádném svatém knize odůvodnění pro své jednání. Všude se píše o zlepšování vztahu k druhým lidem. Žádný posvátný text se nezmiňuje o tom, že bychom měli zastřelit někoho jen proto, že je jiného vyznání nebo barvy pleti.

Proč zmiňuje Pán ve vztahu k sattvické činnosti význam duchovních textů? Tyto texty totiž obsahují ve zhuštěné podobě zkušenosti lidstva za celá tisíciletí. Rozdílnost náboženství vychází také z odlišností v geografických podmínkách. Je pochopitelné, že se způsob života v různých podmínkách rozvinul jinak a jinak je také popisována pravda. Pokud se však zaměříme na podstatu, zjistíme, že jde o totéž. Zaměřujme se na duchovnost, která je společná všem náboženstvím. Pán nás nabádá, abychom se obraceli k původním duchovním textům, které má každá země. Čtěte knihy napsané moudrými lidmi a nemyslete si, že vy sami jste ti nejpovolanější. Alespoň se seznamte s jejich učením, než si začnete vytvářet nějaké své nové učení.

Měli byste nejprve naslouchat moudrosti předků a než se do něčeho pustíte, vyslechnout si alespoň jedenkrát názor svých rodičů. To je smysl první podmínky, k níž vás Pán v uvedeném verši odkazuje.

⌘ „...*bez pocitu konajícího...*“ Pusťte se do aktivity, ale nepovažujte se za toho, kdo činnost provádí. Jinými slovy, nezapojujte své ego a neříkejte si: „To jsem udělal já“.

⌘ „...*vykonána naprosto nestranně a bez předsudků...*“ Neříkejte si, že tenhle člověk pro vás udělal více než ostatní, a proto i vy se k němu budete chovat jinak.

Nestarejte se o to, k jakému náboženství se člověk hlásí. Všichni muslimové přece nejsou teroristé, to by byl neopodstatněný předpoklad. Stejně tak nejsou stejní všichni křesťané či hinduisté.

⌘ „...člověkem, který za ni nic nechce, se nazývá *sattvickým*.“ Za *sattvické* se považují jen ty činnosti, které děláme jako službu, za kterou nic nechceme.

Sattvická služba je vykonávána jen proto, aby byla vykonána. Je to čin pro čin samotný. Ve zkratce si projdeme také další verš o *radžasické* činnosti.

Bhagavadgíta, kapitola 18, verš 24:

„Činnost plná napětí, vykonávána člověkem, který je zaměřen na potěšení nebo vychází z egoismu, se nazývá radžasickou.“

Radžasický člověk se neustále znepokojuje tím, co by ještě měl udělat, zatímco *sattvický* člověk není nikdy ve spěchu, ve stresu a nepropadá depresi. Je naplněn štěstím, a přesto stále v činnosti. Neustále pracuje a jakoby si přitom zpíval. Zato *radžasický* člověk často neklidně pobíhá, aniž by ve skutečnosti cokoli dělal.

⌘ „*Činnost plná napětí...*“ Takový člověk se neustále stresuje: „Proboha, musím rychle vyřídit další telefonáty. Je to tak důležité!...“

⌘ „...*vykonávána člověkem, který je zaměřen na potěšení...*“ Člověk, činný *radžasicky*, pracuje a v duchu si plánuje: „Jestli se mi to všechno podaří, budu si užívat...“

⌘ „...*nebo vychází z egoismu...*“ Svoji práci často komentuje slovy: „To se mi povedlo.“ Nebo: „Všimli jste si, jak je místnost pěkně vymalována? Víte, čím je to práce?“

Podívejme se také na charakteristiky *tamasické* činnosti.

Bhagavadgíta, kapitola 18, verš 25:

„Činnost, do které se člověk pouští bez rozmyslu, aniž by zvážil důsledky; činnost, v níž se člověk ztrácí a která má negativní dopad na něho i na ostatní, je považována za tamasickou.“

⌘ „*Činnost, do které se člověk pouští bez rozmyslu, aniž by zvážil důsledky...*“ *Tamasického* člověka najdeme nejčastěji někde lenivě polehávat. Občas se jen tak z ničeho nic rozhodne do něčeho pustit - například zkoušet, zda se dá nějaký předmět rozebrat, aniž by zvážil důsledky. Jen tak si s něčím začne hrát, až to rozbije. Aniž by věděl, jak se se zařízením zachází, začne ho takový člověk otvírat tak nevhodným způsobem, až přestane fungovat.

Tamasický člověk se například z rozmaru rozhodne dát někomu masáž, přestože nic neví o pravidlech masírování. Pustí se do toho, aniž by se zamýšlel nad tím, aby daného člověka nepoškodil: „Pojďte, dám vám výbornou masáž. To vám udělá dobře!“ Neodborně přitom skřípne nějaký nerv a nešťastník večer nařká, že ho záda bolí ještě víc.

⌘ „...*činnost, v níž se člověk ztrácí a která má negativní dopad na něho i na ostatní...*“ *Tamasický* člověk často dostává do nesnázi sebe i druhé lidi. Přestože není dostatečně silný, rozhodne se člověk s převahou *tamasu* například pustit do nošení nějaké těžké věci. „Zvednu to hravě,“ vytahuje se arogantně, aby ukázal, jaký je mistr světa. Natrhne si šlachy nebo si zablokuje páteř.